

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

TANTERV SZAKMAI ELŐKÉSZÍTŐ TEVÉKENYSÉGEK

**Speciális oktatás
V – X. osztály**

**Súlyos/igen súlyos intellektuális képességzavarral élő
és/vagy halmozottan sérült tanulók számára**

**Programa școlară
pentru disciplina**

ACTIVITĂȚI PRACTICE ȘI DE PREPROFESIONALIZARE

**Învățământ special
Clasele a Va – a Xa**

Dizabilități intelectuale grave, severe și /sau asociate

2019

Általános ismertető

A Szakmai előkészítő tevékenységek tantárgy, a speciális oktatásban résztvevő V-X. osztályos, súlyos intellektuális képességzavarral élő és/vagy halmozottan sérült tanulók számára ajánl egy követendő curriculumot.

A tantárgyat, amely a Technológia műveltségi területéhez tartozik, a **NOM. 3622/2018** számú rendelete által jóváhagyott, a speciális oktatásra vonatkozó kerettanterv, 9-es melléklete tartalmazza, az alábbi óraszám szerinti elosztásban:

- V. osztály - 2 óra
- VI. osztály - 2 óra
- VII. osztály - 3 óra
- VIII. osztály - 5 óra
- IX. osztály - 6 óra
- X. osztály - 6 óra

A szakmai előkészítő tevékenységek tanterve biztosítja a sajátos nevelési igényű tanulók számára, a gyakorlati készségek elsajátítását, amelyek hozzájárulnak a fiatal végzetek szakmai és társadalmi beilleszkedéséhez.

A tanterv szerkezetileg a következőképpen épül fel:

- Általános ismertető
- Alapkompetenciák
- Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységekre adott példák
- Tanulási tartalmak
- Módszertani javaslatok.

A kompetenciák a tanulás során kifejlesztett, ismeretek, jártasságok, attitűdök strukturált egysége, melyek lehetővé teszik egy adott területen belül, specifikus problémák/feladatok vagy általános problémahelyzetek megoldását, különböző egyedi helyzetekben. A kompetenciák lehetnek alapkompetenciák vagy sajátos kompetenciák

A Szakmai előkészítő tevékenységek **alapkompetenciái,** a tantárgy gimnáziumi tanulmányozása során elsajátított tudást (ismereteket, készségeket és attitűdbeli jellemzőket) képviselik.

A specifikus kompetenciák az alapkompetenciákból származnak, ezek egy iskolai ciklus alatt történő kialakulását, elsajátítási szakaszait jelenítik meg. A specifikus kompetenciák megvalósítása, fejlesztése érdekében a tantervben **tanulási tevékenységekre** adunk példákat, melyek a tanulók konkrét tapasztalatára épülnek, és amelyek különféle tanulási kontextusoknak megfelelő didaktikai stratégiákat foglalnak magukba.

A tanulási tartalmat az alapkompetenciák elsajátításához szükséges ismeretek, készségek, képességek együttese alkotja. A fentnevezett tanterv rugalmas, szabad mozgásteret biztosít a tanárnak a különböző tanítási területek megvalósításában, ezáltal biztosítva, a didaktikai tevékenység személyre szabottságát. A programban

előírt különböző kompetenciák fejlesztése az osztályközösség és a tanulók egyéni képességeihez igazodik.

Módszertani javaslatok a tanterv azon része, amely a tanítási folyamat megvalósításához javasol eszközöket és módszereket. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődését, bevonhatóságát, a tanulás ösztönzésére és személyre szabottságára alapozva.

Alapkompetenciák

Szakmai előkészítő tevékenységek tanterv– Speciális gimnáziumi oktatás– Súlyos /igen súlyos intellektuális képességzavarral élő és/vagy halmozottan sérült tanulók számára

- 1. A munkafolyamatok végrehajtása különböző munkaeszközökkel és anyagokkal.**
- 2. Hasznos termékek és / vagy kreatív munkák gyakorlati megvalósítása.**
- 3. A társas gesztusok és adaptív készségek gyakorlása a mindennapi életben.**

V- X. OSZTÁLY

Sajátos kompetenciák és tanulási tevékenységek

1. A munkafolyamatok végrehajtása különböző munkaeszközökkel és munkaanyagokkal

V-X. Osztály
1.1. Munkaeszközök felismerése Példák tanulási tevékenységekre: Különböző munkaeszközök és ezek használatának megismerése: olló, rajztervek , lyukasztó, tűzőgép, hímzőkeret, szög mérő, centis, minták, rajzfelszerelés, ecset, puzzle, építőjátékok, formaegyeztetők stb.
1.2. Gyakorlati tevékenységekben használt anyagok felismerése Példák tanulási tevékenységekre: - Gyakorlati tevékenységek a különböző anyagok felismerésére és azonosítására (pohár, ragasztó, agyag, gyanta, gipsz, kovász, magok, különböző méretű és vastagságú lapok, krepp/fényes papír, karton, filc, gyurma, gyöngyök, cérna, fonal, zsinór, gyapjú, levelek, szárított virágok, kagylók, csigák, gesztenye, toboz, drót, fa, alufólia, pálcikák, tojáshéj, szalagok, bőr, szövet) - Gyakorlati tevékenységek a különböző élelmiszerek felismerésére és azonosítására (tejtermékek, péktermékek, felvágottak, fűszerek stb.) és tisztítószer (mosószer, rongyok, kefék stb.)
1.3 Különböző anyagokkal és munkaeszközökkel végzett munkafolyamatok gyakorlása Példák tanulási tevékenységekre: - Tépés, ragasztás, hajtogatás, kollázs, origami, formázás, tekercselés, csavarás, gyúrás, fűzés, összefűzés, vágás, bogozás, összeillesztés, fonás, szövés, varrás, festés, összeszerelés gyakorlása - Gyakorlatok a papír tépésére és összegyűrésére (Őszi gyümölcsök, Karácsonyi díszek, Karácsonyfa, Kosárka, Léggömbök, Húsvéti tojás) - Sablon szerinti kontúrrajzolás (külső és belső kontúr), vágás és ragasztás kontúrkövetéssel (Keretek mértani formákból, Házi- és vadállatok, Jelzőlámpa, Óra keret, Kollázs, Meseházikó, Akvárium) - Vágás, görbítés, hajtogatás, és ragasztás: - egyszerű hajtogatás; - egyszerű ragasztás (két egymásra helyezett papírlap ragasztása) - Kollázs – Képeslapok szárított virágokból, Képek különböző magvakból, Tájkép - Origami – legyező, pohár, csákó, kutyus, csónak. - Gyurma, gipsz és agyag formázása, megmunkálása – gyümölcsös kosár,

gyöngyfűzér, láncok, betűk és számok, állatok, álarcok

- translációs mozgások egymással szemben lévő tenyerekkel
- körkörös mozgások egymással szemben lévő tenyerekkel
- translációs mozgások munkalap felé fordított tenyerekkel
- körkörös mozgások munkalap felé fordított tenyerekkel (perec, golyók)
- nyomó és lapító mozgások (palacsinta, pogácsa)
- translációs mozgások és körkörös mozgások munkalap felé fordított ujjbegyekkel (A sárgarépa, A hóember)
- nyomó és lapító mozgások ujjbegyekkel (keksz készítés, kenyér gyúrás stb.)
- mélyítő mozgások a nagyujj segítségével (Pohárka)
- préselő mozgások (gyurmát/agyagot formákba, gipszet öntőformákba)
- Gyakorlati tevékenységek: tekerceselés, csavarás, fonás, bogozás, sodrás (Márciuska, Könyvjelző beszegése, Bojt, Karkötők fonása, hajpánt, Szemüvegtok, Kötél, Labdaháló)
- Gyakorlati tevékenységek: varrás, szövés papírcsíkokkal, 2-3-4 szalagból fonás (Fonjunk szépen, Szőnyegecske, Háló)

2. Hasznos termékek és/vagy kreatív munkák gyakorlati megvalósítása

V- X. Osztály

2.1. Egyes termékek elkészítéséhez szükséges lépések/ műveletek felismerése

Gyakorlati tevékenységek:

- Adott minták irányított megfigyelése
- A végső termék megvalósítási lépéseinek az irányított megfigyelése (önállóan vagy segítséggel)
- A végső termék megvalósításához szükséges műveletek sorrendbe rendezése
- A termék megvalósításához szükséges lépések/műveletek megfogalmazása
- A termék létrehozása minta alapján (önállóan vagy segítséggel)
- Gyurma, agyag, tészta formázása minta alapján
- Kollázs készítése különböző anyagok felhasználásával (papír, magvak, szárított virágok, stb.)
- Képeslapok és dísz tárgyak készítése
- Tematikus projektek.

2.2. Egyszerű termékek létrehozása a tanult technikákkal

Gyakorlati tevékenységek:

- Termékek kivitelezése: puzzle; origami- Gém stb.; mintázás- Hóember; kollázs- Virágváza, Fa; fűzés- Márciuska; fonás- kötél; alkotások krepp papírból- Szivárvány, Szőlő, Pillangó; alkotások tojáshéjból/ kagylóból- mozaik, képkeret, képeslap
- Játékok, makettek kivitelezése (Töklámpás, Harmonika, Malom, Nyuszi, Mozaik, Képkeret, Bohóc, Tájkép)
- Ajándék díszítése és csomagolása

- Építő és szerelő játékok
- Termékek kivitelezése önállóan vagy csoportosan (makettek, játékok, képek, kollázsok)
- Bemutató tevékenységek (azonos termék változatai különböző anyagokból/technikákkal)
- Versenyek
- Kiállítások

2.3. A végső termék leírása, elemzése és értékelése

- A munka tartalmának közlése
- A saját és a társak termékeinek bemutatása (színezés, felhasznált anyagok és eszközök, kiváltott érzelmek)
- A saját termék összehasonlítása a megadott mintával vagy hasonló mintákkal
 - A tevékenység termékeinek értelmezése és értékelése az alábbi ismérvek alapján:
 - o A munkafolyamat lépéseinek betartása
 - o Eszközök és anyagok helyes használata
 - o Tiszta és rendezett munkavégzés
 - o A tárgyak és a megjelenített lények tulajdonságainak tükrözése
 - o arányok figyelembe vétele stb.
- Az egyéni termék értékelése
- A társak termékeinek értékelése
- A termék értékesítésének lehetőségei

3. A társas gesztusok és adaptív készségek gyakorlása a mindennapi életben

V- X. osztály
3.1 Egyéni biztonságot garantáló készségek gyakorlása - nagyobb fokú veszéllyel rendelkező eszközök/tárgyak helyes használata (tű, olló, kés, elektronikai eszközök stb.) - Munkavédelmi és munka higiéniai kiképzés -Tűzvédelmi kiképzés - Elsősegélynyújtási kiképzés, munkavégzés közben szerzett esetleges sérülések esetén - Személyi higiénia (kéz, fog, haj, arc és test) - Tisztálkodás igényének felismerése, gyakorlati alkalmazása (reggel, délben, este, evés előtt és evés után stb.)
3.2 A ruházat tisztántartása és tárolása; a készségek megfelelő alkalmazása -Gyakorlati tevékenységek - ruházat és lábbeli tisztántartása, gondozása és tárolása: - Ruhák becsomagolása - Cipők tisztítása - Gomb varrás és ruha javítás - Vállfára helyezés - Gyakorlati tevékenységek a ruházat és lábbeli használatára: - Öltözködés/vetkőzés - Gombok, kapcsok, tépőzárak használata - cipzár le-, felhúzása - fűzők ki-, bekötése (bog, csokor)
3.3 Lakótér rendezési és tisztántartási készségek alkalmazása (osztályterem, gyerekszoba stb.) - Gyakorlati tevékenységek a lakótér tisztántartására: - A lakótér és az osztályterem tárgyainak rendezése - A mosdó helyes használata és tisztántartása - Szellőztetés, felmosás, törlés, vasalás, porszívózás, a seprű és a lapát helyes használata.
3.4 Háztartási és ételkészítési - higiéniai készségek alkalmazása Gyakorlati tevékenységek – alapvető háztartási készségek: - Háztartási eszközökkel való ismerkedés (evőeszközök, edények, seprű, lapát stb.) - asztalterítés ülőhelyeknek megfelelő számú evőeszközökkel, tányérok - egyes ételkészítési tárgyak válogatása és tisztítása - becsomagolt termékek kibontása (dobozok, befőttes üvegek stb.) - tárgyak kezelése biztonságos feltételek között (pl. Tálcáról felszolgálás, tele csésze, zöldség, gyümölcs tisztítása - szendvics, tea, gyümölcssaláta, zöldségsaláta, hűsítő készítése; ➤ használt tárgyak tisztítása (evőeszközök, edények, szalvéta, konyharuha);

- hulladék gyűjtése és eldobása

3.5 Növény- és állatgondozási készségek alkalmazása

Gyakorlati tevékenységek:

- növények gondozása, ápolása az iskola kertje, élő sarok az osztályban (ültetés, öntözés, tisztítás, betakarítás)
- ökológiai magatartás fejlesztése (újrahasznosítható hulladék gyűjtése és azok felhasználása különböző tevékenységekben, a zöldövezet tisztántartása/iskola parkja)
- háziállatok/házikedvencek gondozása (felismerése, megfelelő etetése, gondozása, stb.);
- botanikus kertek, állatkertek, múzeumok, farmok, gyümölcsöskertek látogatása

Tanítási tartalmak

Tartalom	V – X. osztály
1.A munkafolyamatok végrehajtása különböző munkaeszközökkel és anyagokkal.	▪ Különböző munkaeszközök: (ecset, olló, tű, öntőforma, orsó, rajztábla, lyukasztó, tűzőgép, hímzőkeret, szögmérő, centis, minta, rajzfelszerelés, építőjátékok, puzzle, stb) és ezek használata. ▪ Anyagok (pohár, ragasztó, agyag, gyanta, gipsz, kovász, magvak, különböző méretű és vastagságú lapok, krepp/fényes lapok, karton, filcek, gyurma, gyöngyök, cérna, kötő, zsinór, gyapjú, levelek, szárított virágok, kagylók, csigák, gesztenyék, toboz, drót, fa, alufólia, pálcikák, tojáshéj, szalag, bőr, textilanyagok) ▪ A környezetben előforduló tárgyak megismerése és kezelése ▪ Munka technikák (szakítás, ragasztás, hajlítás, kollázs, origami, formázás, tekercselés, csavarás, fűzés, sodrás, vágás, bogozás, összeillesztés, fonás, szövés, varrás, összeszerelés, festés)
2.Hasznos termékek és / vagy kreatív munkák gyakorlati megvalósítása.	▪ Egyes termékek elkészítéséhez szükséges lépések/műveletek ▪ Egyszerű termékek, játékok, díszítő elemek, modellek ▪ Építő és szerelő játékok ▪ Egyénileg és csoportosan elkészített termékek ▪ Termékek kiállítása ▪ A termékek értékesítése

3. A társas gesztusok és adaptív készségek gyakorlása a mindennapi életben.	▪ Testi higiénia ▪ Ruházat- és lábbeli higiénája ▪ A lakótér gondozása és tisztántartása ▪ Élelmiszer - higiénia és háztartási készségek ▪ Növények és állatok gondozása
--	--

Módszertani javaslatok

A módszertani javaslatok szerepe, irányt nyújtani a pedagógusnak az iskolai program kivitelezésében úgy, hogy a tanítás-tanulás-értékelés tervezése és kivitelezése során biztosítsa a specifikus kompetenciák kialakítását.

A szakmai előkészítő tevékenységek tantárgy, biztosítja a különböző munkaeszközök és sajátos technikák alkalmazását a gyakorlati készségek fejlesztése érdekében. Olyan készségeket kell kialakítani és begyakorolni, amelyek más tantárgyak területein is használhatóak és hozzájárulnak a megfelelő munkakészség kialakításához és az egyén szociális beilleszkedéséhez.

A tanterv lehetőséget biztosít egy rugalmas didaktikai megközelítéshez, amelyben a tanár választhat a módszertani lehetőségek közül, figyelembe véve a tanulók életkori és pszichoindividuális sajátosságait. V. osztálytól a tanulók kezűgyessége egyre jobb, így egyre több hasznos tárgyat képesek elkészíteni.

El tudnak készíteni különböző textilanyagokból babákat, ruházati cikkeket (kötény), kézi hímzést, bábokat, játékokat és dísz tárgyakat stb., ha érdeklődés és lehetőség van rá

A tanár a tanítási folyamat során a tanulók szükségleteit, képességzavarait figyelembe véve választhat megfelelő anyagokat, munka technikákat, tartalmakat. A magyarázatok legyenek rövidek és érthetőek, hogy a tanulók a termék elkészítésének minden lépésében részt vehessenek, egyénileg vagy a tanár támogatásával.

Bibliografie

1. Miclea, M.,(2005), *Psihologie cognitivă*, Ed. Polirom, Iași;
2. Muller, M.,(2010), *Ergoterapia în psihiatrie*, Limes;
3. Pașca, M.,D., Banga, E.,(2016), *Terapii ocupaționale și arte combinate*, Ed. University Press, Târgu Mureș;
4. Preda, V., (coord),((2007), *Elemente de psihopedagogie specială*, Ed.Eikon, Cluj-Napoca;
5. Verza, E.,(1994), *Psihopedagogie specială*, Ed. Didactică și Pedagogică, București;
6. Vlad-Popovici, D.,(coord)(2005), *Terapia ocupațională pentru persoanele cu deficiențe*, Ed. Muntenia, Constanța.

Grupul de lucru

Liana Maria MITRAN, coordonator Ministerul Educației Naționale

Cristina BUDA, coordonator Inspectoratul Școlar Județean Maramureș

Nume, prenume	Instituție de apartenență
Moldovan Ana	Inspectoratul Școlar Județean Maramureș
Cucuiat Ciprian Marius	Inspectoratul Școlar Județean Maramureș
Covaci Nicoleta Elena	Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Baia Mare
Juleștean Hossu Țincuța	Școala Gimnazială Specială Baia Mare
Marfici Oresia	Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Sighetu Marmăției
Kolozsvari Angela	Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Vișeu de Sus
Vatavului Sorin	Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Țirgu Lăpuș
Bud Cristina Elena	Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Baia Mare
Hapca Maria	Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Vișeu de Sus
Jurje Loredana	Școala Gimnazială Specială Baia Mare
Bledea Lucia	Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Sighetu Marmăției
Pașca Ana Maria	Centrul Școlar Pentru Educație Incluzivă Țirgu Lăpuș
Țiudic Adelin Petru	Școala Gimnazială Specială Baia Mare
Țiudic Mihaela Cristina	Școala Gimnazială Specială Baia Mare
Dragoș Maria	Școala Gimnazială Specială Baia Mare

Fordította:

Név	Intézmény neve
Pokorny Emese Mónika	2-es Számú Inkluzív Oktatási Központ, Marosvásárhely
Barabás-Kork Izabella	2-es Számú Inkluzív Oktatási Központ, Marosvásárhely